

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ε΄.-ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

Ὅδε ἐστὶ περὶ ἔργου ἂν θεμιτέρου ἕνεκα
βουλεύσασθε ἢ περὶ κειδέας καὶ κώπεθ καὶ
τῶν κώπεθ εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγος.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

—
1882

Ὁ λέγων ἐνταῦθα ἔλαβε γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Πολυεύκτου ἐπὶ τεσσαράκοντα μναῖς (§ 3). Τὴν προῖκα οὐκ ἐχομίσατο ἅπασαν, ἀλλ' ὑπελείφθησαν χίλιαι δραχμαὶ (§ 5). Ἐν τῷ προκειμένῳ λοιπὸν χωρίῳ λέγει ὅτι μάρτυρας παρέξεται ὅτι ὑπελείφθησαν αἱ χίλιαι, ἤτοι ἔλαττον κατὰ τὰς χιλίας ἐχομίσατο. Προφανὲς λοιπὸν εἶνε ὅτι ἀντὶ τοῦ τὰς χιλίας ἡ ἔννοια ἀπαιτεῖ νὰ γραφῆται αἱ χίλιαι. Ὁμοίως εἶπεν ὁ Λυσίας ἐν 32, 8 «ἐπιδοὺς πεντακισχιλίας δραχμάς, χιλίαις ἔλαττον ὢν ὁ ἀνὴρ αὐτῆ ἔδωκεν». πρβ. καὶ § 25 τοῦ προκειμένου λόγου «ἂν φάσκη πλεονεκτεῖσθαι ταῖς χιλίαις δραχμαῖς.»

Παρά τῷ αὐτῷ ἐν τῷ πρὸς Πανταίνετον λόγῳ ἀναγινώσκεται «ἀντὶ τοῦ τὴν πρόκλησιν ἀνοίξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα καὶ κατὰ ταῦτα πράττειν ὅτι δόξαι (διὰ γὰρ τὸν θόρυβον τὸν τότε καὶ τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον ἦν. προκαλουμαί σε ταυτί· δέχομαι· φέρε δὴ τὸν δακτύλιον· λαβέ...), ἀντὶ ΔΕ τοῦ ταῦθ' οὕτως, ὡσπερ λέγω, πράττειν ἑτέραν ἦκεν ἔχων πρόκλησιν».

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ «ἀντὶ ΔΗ τοῦ ταῦθ' οὕτως...» Ὁ διὰ τοῦ «ἀντὶ τοῦ τὴν πρόκλησιν...» ἀρξάμενος λόγος διακοπεῖς ἔνεκα τῆς παρενθέσεως ἀναλαμβάνεται διὰ τοῦ «ἀντὶ δὴ...»

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ Η ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ ;

Ἐξετάζων πρὸ δύο ἐτῶν ἐν Φλωρεντία τὸν παλαιὸν (κατὰ πολλοὺς μὲν τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος κατὰ δὲ τὸν μέγαν Κόβητον ἐν τῷ βιβλίῳ «de arte interpret.» τοῦ δεκάτου) καὶ πολύτιμον τοῦ Σοφοκλέους κώδικα τὸν ἀποκείμενον ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρια-

κοστῶ ἀναλογεῖω τῆς Λαυρεντιακῆς βιβλιοθήκης καὶ φέροντα τὸν ἀριθμὸν 9 (Plut. XXXII, 9) ὅπως συντάξω νέαν αὐτοῦ ἀντιβολὴν (ιδεὲ τὴν ἐμὴν πραγματείαν «Codex Laurentianus von Sophokles und eine neue Kollation im Scholientexte, besonderer Abdruck aus dem dreizehnten Supplementbande der Jahrbücher für classische Philologie» σελ. 403—440) εὔρον ὅτι τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος φέρεται ἐν τῷ κώδικι ἄνευ τοῦ ν προσηνεγμένον τ. ε. Κλυταιμῆστρα. Πῶς τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι φιλόλογοι ἀπὸ τοῦ Elmsley (1820) μέχρι τοῦ Campbell (1881) κατ' ἐπανάληψιν ἐξετάσαντες τὸν κώδικα ἀνέγνωσαν Κλυταιμνήστρα δὲν ἐθαύμασα τότε, πολλῶ δ' ἤττον νῦν θαυμάζω ὅτε τριετῆς τῶν χειρογράφων πείρα· μὲ ἔπεισεν ὅτι καὶ οἱ ξένοι παλαιογράφοι πλεῖστον ἀπέχουσι ἀπὸ τῆς μυθολογουμένης ἐκείνης ἀκρίβειας ἣν κατὰ παράδοσιν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες συνεθίζομεν ν' ἀποθαυμάζωμεν.

Ὅτι τὸ Κλυταιμῆστρα ἀδύνατον νὰ ὑποληφθῆ σφάλμα τοῦ ἀντιγραφέως δηλον ἐκ τοῦ ἐξῆς, ὅτι τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ πολλάκις ἐν τοῖς σχολίοις (μάλιστα ἐν τοῖς εἰς Ἡλέκτραν) ὅπου δ' ἀπαντᾷ γέγραπται ἀείποτε ἄνευ τοῦ ν· ὅτι δ' οὐδὲ ἰδιοτροπία τοῦ ἀντιγραφέως εἶνε μαρτυρεῖ τὸ μέγα ἐτυμολογικὸν ἐν σελ. 521, 18: Κλυταιμνήστρα· παρὰ τὸ κλυτόν, ὃ σημαίνει τὸ ἐνδοξον, καὶ τὸ μῆδω τὸ φροντίζω γίνεται Κλυτομήστρα τουτέστιν ἡ ἐνδοξα φροντίζουσα, τροπῆ τοῦ ο εἰς α καὶ προσθέσει τοῦ ι γίνεται Κλυταιμνήστρα· ἀλλ' ἐὰν τὸ ὄνομα εἶνε σύνθετον ἐκ τῶν λέξεων κλυτὰ καὶ μῆδομαι πόθεν ἤλθε τὸ παράσιτον ἐκεῖνο ν;

Ἀρχαιοτέραν μαρτυρίαν τῆς ἄνευ τοῦ ν ἐκφορᾶς τοῦ ὀνόματος παρέχονται, ὡς εὐμενῶς παρετήρησέ μοι ὁ σεβαστὸς καὶ σοφὸς καθηγητῆς κ. Κ. Κόντος, Ἀττικὰ ἀγγεῖα ὧν αἱ εἰκόνες παριστᾶσι τὸν ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου φόνον τοῦ Αἰγίσθου· πολλὰ καὶ καλὰ περὶ τῶν ἀγγείων τούτων τοῦ πέμπτου αἰῶνος κείνται γεγραμμένα ἐν τῷ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τοῦ πέμπτου τόμου τῶν ὑπὸ

A. Kiessling καὶ U. v. Wilamowitz—Møllendorf ἐκδιδομένων «philologischen Untersuchungen» ἐν σελ. 149—191· ἐν σελ. 150 μνημονεύεται ὄνομα ΑΥΤΣΕΜΙΑΤΥΛΗ ἀγγείου τοῦ ἐν Βερολίῳ μουσείου, ἐν δὲ σελ. 154 φέρεται ἀποτετυπωμένον ἄλλο ἀγγεῖον ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται ΚΛΥΤΑΙΜΕΣΤΡΑ τ. ἔ Κλυταιμέστρα.

Τῇ ἐκ τῶν λέξεων κλυτὰ καὶ μήδομαι συνθέσει, ἣτις καὶ καθ' αὐτὴν πιθανώτερα εἶνε τῆς ἐκ τῶν λέξεων κλυτὰ καὶ μνᾶσθαι, συνηγοροῦσι καὶ τὰ ὀνόματα Κλυτομήστωρ, Κλυτομήδης, Πολυμήστωρ κ. τ. ὄ.

Μόνη ἡ ἀκριβὴς ἄλλων χειρογράφων καὶ ἐπιγραφῶν ἔρευνα θ' ἀποδείξῃ ἡμῖν ἂν ἡ τοῦ Ἀγαμέμνονος γυνὴ πρό αἰῶνων πολλῶν ἀποβαλοῦσα βία καὶ ζωὴν καὶ βασιλείαν καὶ ἄλλα ἀγαθὰ ὀφείλει καὶ μετὰ τρεῖς ἐτῶν χιλιάδας ν' ἀποβάλλῃ ἐν γράμμα μένουσα Κλυταιμήστρα. Ἐγὼ πολὺ φοβοῦμαι μὴ καὶ ἐν τῷ παρατεθέντι χωρίῳ τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ οἱ κώδικες ἔχωσι δις Κλυταιμήστρα ἀντὶ τοῦ Κλυταιμνήστρα· διότι ἄλλως ὁ γραμματικὸς ὄφειλε πάντως νὰ γράψῃ: τροπῇ τοῦ ο εἰς α καὶ προσθέσει τοῦ ι καὶ ν γίνεται Κλυταιμνήστρα».

ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

ΣΗΜ. Ὁ τύπος Κλυταιμήστρα εὑρηται καὶ ἐν C. I. G. V. III, p. 879, n. 6195. Ὁ ἐκδότης παρενέβαλε τὸ ν. Καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις δὲ συγγραφεῦσιν εὑρηται ὁ ἄνευ τοῦ ν τύπος Παρὰ δὲ τῷ Κικέρωνι τὰ παλαιότατα καὶ ἄριστα τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι πανταχοῦ Gly(u)te(ae)mestra. Οὕτω δὲ ἄνευ τοῦ η φέρεται τὸ ὄνομα ἐν τῇ νεωτάτῃ τοῦ Κικέρωνος ἐκδόσει τῇ ὑπὸ C. F. W. Mueller (ἐν Λιψία τύποις Teubner 1879). Ὅρα τὰ κριτικὰ αὐτοῦ προλεγόμενα εἰς τὸ γ' τεῦχος τοῦ δ' μέρους τῆς ἐκδόσεως σελ. VII. Πρβλ. δε καὶ Ritschl Opusc. Τόμ. 2 σελ. 497 κ. ἔ 502. 517 κ. ἔ. Σ. Β.

ΦΕΡΕΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΛΕΞΙΣ ΚΑΚΟΡΡΥΠΑΡΟΣ;

Ἐν τῷ παλαιῷ σχολίῳ εἰς Αἴαντ. στ. 381 (ἐκδ. Elmsley σελ. 227) κεῖται γεγραμμένον «κακοπινέστατον: — ἀντὶ

τοῦ κολάκευμα (ἴσως ἀναγνωστέον σκυλάκευμα, ὡς παρατήρησέ μοι ὁ ἐλλόγιμος φίλος κ. Ἄντ. Οἰκονόμου), τρίμμα, κακορύπαρον· πινῶδες γὰρ ἀδόκιμον τῆ γνώμη καὶ οὐ καθαρὸν»· ἐκ τοῦ προκειμένου χωρίου παραλαβόντες οἱ λεξικογράφοι κατεχώρισαν ἐν τοῖς λεξικοῖς αὐτῶν τὴν λέξιν κακορρύπαρος, ὡς μὴ ὄφελε.

Διότι ὁ κῶδιξ ἔχει: τρίμμα· κακο^π ρυπαρόν· πινῶδες γὰρ ἀδόκιμον τῆ γνώμη καὶ οὐ καθαρὸν», τ. ἔ. : — τρίμμα. Κακοπινέστατον, ρυπαρόν· πινῶδες γὰρ κ. τ. λ. »· κεῖνται δὲ γεγραμμένα ἐν συντομίᾳ τὰ λήμματα ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Λαυρεντιακοῦ κῶδικος συχνότατα, π. χ. πέφ^υ (=πέφυκεν), πέλ^α (=πέλασσον), ὀμαιμ^ο (=ὀμαιμονεστέρας) ἰδὲ σελ. 59 τῶν ἐμῶν «Kritische und palaeographische Beiträge zu den alten Sophokles-Scholien»·

Οἱ ἐκδότης aliud agentes τὸ κακο^π ρυπαρόν ἀνέγνωσαν ὡς μίαν λέξιν κακορύπαρον! ἦν καὶ κατεχώρισαν ἐν λεξικοῖς ἄλλοι ῥαδίως πιστεύσαντες. Καιρὸς νῦν νὰ ἐκβληθῆ.

ΠΕΤΡΟΣ. Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ

Ἐν § 303 τῆς ὑπὸ Ellendt συνταχθείσης καὶ ὑπὸ Seyffert διασκευασθείσης Λατινικῆς γραμματικῆς φέρεται ἀκολούθως οἷς καὶ ἄλλοι γραμματικοὶ¹ διδάσκουσιν ὁ ἐξῆς κανὼν·

«Ἀποδόσεις ὑποθέσεων τοῦ μὴ ὄντος, αἵτινες ἐν τῷ εὐθεί λόγῳ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελίκου, ἐν τῇ κατ' αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου συντάξει ἐκφράζονται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον·»

¹ Οὕτως ὁ Zumpt, ὁ Schultz κ. ἄ.